

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 237.373 van 14 februari 2017
in de zaken A. 213.577/X-15.930 (I)
A. 215.507/X-16.203 (II).**

In zake : Guy PALMERS
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Johan Vanoost
 kantoor houdend te 1170 Brussel
 Terhulpsessesteenweg 187
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

 het VLAAMSE GEWEST
 bijgestaan en vertegenwoordigd in de zaak *sub I* door
 advocaat Olivier Onghena
 kantoor houdend te 2000 Antwerpen
 Londenstraat 60/104
 bij wie woonplaats wordt gekozen
 en
 bijgestaan en vertegenwoordigd in de zaak *sub II* door
 advocaat Christian Lemache
 kantoor houdend te 3800 Sint-Truiden
 Tongersesteenweg 60
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp

1. Het beroep, ingesteld op 2 september 2014, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand van 21 mei 2014 houdende de vaststelling van een ontwerp van lijst van het als monument te beschermen kasteel Ottegraven in Voeren ('s-Gravenvoeren).

 Het beroep, ingesteld op 7 april 2015, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Buitenlands Beleid

en Onroerend Erfgoed van 15 december 2014 houdende de bescherming als monument van het Kasteel Ottegraven in Voeren ('s-Gravenvoeren).

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft in beide zaken een memorie van antwoord ingediend en verzoeker heeft in beide zaken een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Ann Van Mingeroet heeft in beide zaken een verslag opgesteld.

Verzoeker heeft in beide zaken een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft in zaak *sub II* een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 28 oktober 2016.

Staatsraad Jan Clement heeft in beide zaken verslag uitgebracht.

Op de zitting verschijnen voor verzoeker, advocaat Johan Van Oost en, voor de verwerende partij, advocaat Leen Vanbrabant, die in zaak *sub I loco* advocaat Olivier Onghena en in zaak *sub II loco* advocaat Christian Lemache is gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Ann Van Mingeroet heeft in beide zaken een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. Verzoeker is eigenaar en mede-eigenaar van de onroerende goederen gelegen te Voeren ('s Gravenvoeren) die samen het domein vormen waarop zich het kasteel Ottegraven bevindt.

4. Met het oog op de bescherming van het kasteel Ottegraven wordt op 15 mei 2014 een motiveringsnota opgemaakt met onder meer een beschrijving van dit onroerend goed en een evaluatie van de waarden (hierna: de motiveringsnota).

5.1. Bij het ministerieel besluit van 21 mei 2014 wordt het kasteel Ottegraven in Voeren ('s Gravenvoeren) voorlopig als monument beschermd (bestreden besluit in de zaak *sub I*).

5.2. Op 12 juni 2014 wordt dit besluit, samen met de motiveringsnota, een plan waarop de betrokken kadastrale percelen rood zijn ingekleurd en een fotoreportage, aan verzoeker betekend.

6.1. Met een aangetekend schrijven van 3 juli 2014 herhaalt de raadsman van verzoeker de telefonische vraag om alle akten betreffende de voorlopige bescherming met een administratief of gerechtelijk karakter in het Frans te verkrijgen.

6.2. Op 3 juli 2014 wordt de vertaling in het Frans van het voorlopige beschermingsbesluit en de motiveringsnota met een in dezelfde taal gestelde begeleidende brief aan verzoeker betekend.

7. In het kader van het openbaar onderzoek wordt het dossier van 23 juni 2014 tot 22 juli 2014 op het gemeentehuis ter inzage gelegd.

8. Op 18 augustus 2014 wordt het verslag "Behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren" opgesteld.

9. Op 4 september 2014 verleent de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen (hierna: de KCML) een gunstig advies.

10. Bij ministerieel besluit van 15 december 2014 wordt het kasteel Ottegraven, met bijhorende hoeve- en dienstgebouwen, kapel, toegangshekkens, park en pompwatermolen met inbegrip van al het inwendig roerend werk, definitief als monument beschermd (bestreden besluit in de zaak *sub II*).

Op 3 februari 2015 wordt een vertaling in het Frans van dit besluit, samen met een in dezelfde taal gestelde begeleidende brief, aan verzoeker betekend.

Dit besluit is als volgt gemotiveerd :

“Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de industrieel-archeologische waarde als monument:

Kasteel Ottegraven, met inbegrip van de hoeve- en dienstgebouwen, de kapel, de toegangshekkens, het park en de pompwatermolen met inbegrip van al het inwendig roerend werk, gelegen in Voeren ('s-Gravenvoeren), Ottegraven 3-5-7

bekend ten kadaster:

Voeren, 6de afdeling, sectie C, perceelnummers 1055C, 1055D, 1056, 1057B, 1059, 1060, 1062A, 1063B, 1067A, 1069/2, 1069C, 1069D, 1071C, 1079B, 1079E, 1079F, 1079G en 1079H.

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

Kasteel Ottegraven is een typologisch markant en bovendien zeldzaam gaaf bewaarde voorbeeld van een '1710' gedateerd waterkasteel opgetrokken door Henri-François de Bonhom(m)e, kanunnik en later deken van het St.-Servatiuskapittel te Maastricht, als 'lusthof' of 'buitengoed' op een oudere feodale site in de Voervallei. De configuratie van de walgrachtsite met omwald opperhof en geaxeerd neerhof zoals weergegeven op de Ferraiskaart (1771-1775) bleef tot op heden gaaf bewaard en werd in de loop der jaren verrijkt met een kapel in Lodewijk

XVI-stijl, toegangshekkens, een koetshuis, een dienstwoning, een pompwatermolen, bijkomende hoevegebouwen en een lusttuin later omgevormd tot een parkje in landschappelijke stijl met behoud van een rechthoekige en ronde vijver. Geheel volgens de sociale en maatschappelijke ontwikkeling werd de site gaandeweg visueel opgesplitst in een residentieel en een economisch gedeelte. De continuïteit in bewoning van het landhuis en de uitbating van de hoeve verlenen de site een hoge graad van authenticiteit en maken van kasteel Ottegraven een opmerkelijke illustratie van drie eeuwen woon- en leefcultuur.

Het authenticiteitsgehalte en de hoge ensemblewaarde van de walgrachtsite worden nog bijkomend versterkt door de kwaliteitsvolle, historische omkadering gevormd door weilanden, akkers en bossen doorsneden door de meanderende Voer die het geheel een uniek en sfeervol karakter verlenen.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Ottegraven is een uniek en bijzonder exemplarisch voorbeeld van een buitengoed gevormd door een omwald opperhof van 1710 toegankelijk via een bak- en kalkstenen boogbrug en een typologisch bijhorend U-vormige neerhof van 1732-1733; opgetrokken in de voor die periode gangbare maasstijl gekenmerkt door een sobere baksteenarchitectuur verrijkt met kalkstenen muuromlijstingen.

Het opmerkelijke, goed bewaarde rechthoekig landhuis met kelderverdieping en twee bouwlagen onder een geknikt leien schilddak, wordt geopend door rechthoekige vensters en een oorspronkelijke deuromlijsting met op de deurlatei het wapenschild van de bouwheer en de bouwdatum; aan de westzijde ca. 1905 uitgebreid met een beperkte, lagere aanbouw. De grotendeels behouden planindeling en interieurelementen zoals vloeren, plafonds, een eiken trap, een renaissance- en régenceschouw, alsook twee haarden met Delftse tegels op de verdieping verhogen de ensemblewaarde aanzienlijk.

Representatief U-vormig neerhof in de 19de eeuw deels aangepast en uitgebreid met twee dwarsschuren en aanpalende dienstgebouwen waaronder een op het opperhof georiënteerde dienstwoning en koetshuis. De stalvleugel van 1897 en het haakse woonhuis in decoratieve baksteenstijl van 1901 werden naar aanleiding van de ontubbeling van de hoeve gebouwd. Het opper- en neerhof worden van elkaar gescheiden door een toegangshek tussen kalkstenen pijlers met spiegels en een kalkstenen bekroning uit de eerste helft van de 18de eeuw.

In dezelfde periode werd ook een kapel gebouwd, die echter in haar huidige voorkomen dateert uit het laatste kwart van de 18de eeuw en getypeerd wordt door een opmerkelijk paviljoenachtig uiterlijk. Witgeschilderde bak- en kalkstenen kapel in Lodewijk XVI-stijl op vierkante plattegrond met afgeschuinde hoeken, geleed door ionische pilasters, onder afgeknot leien tentdak met peerspits, geopend door twee rondboogvensters in kalksteen en een bakstenen rondboogdeur.

Aanpalend wordt de oostelijke, vermoedelijk 19de-eeuwse, toegang gemarkeerd door een driedelig hek tussen kalkstenen pijlers met spiegels en bekronende druppel.

Industrieel-archeologische waarde:

Voor Vlaanderen een zeldzaam en bovendien vrijwel intact bewaard voorbeeld van een kleinschalige pompwatermolen van het bovenslagtype opgetrokken als een laag bakstenen gebouwtje onder pannen zadeldak, nok haaks op de Voer, opgetekend op het kadaster in 1893 met zeer goed bewaard binnenwerk onder meer bestaande uit een metalen rad in een kuip (waterkolom) die meerdere zuiger- en perspompen aandrijft.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).”

IV. Samenhang

11. De zaken A. 213.577/X-15.930 en A. 215.507/X-16.203 worden wegens samenhang gevoegd.

V. Ontvankelijkheid van het beroep in de zaak sub II

12. In haar memorie van antwoord werpt de verwerende partij op dat “de vraag [zich stelt] of er wel tijdig [...] [een] verzoekschrift werd neergelegd” aangezien het verzoekschrift dat haar werd betekend slechts op 8 april 2015 door de griffie van de Raad van State werd afgestempeld.

13. Niet de datum van de ontvangst van het verzoekschrift op de griffie van de Raad van State, maar wel het postmerk van de aangetekende verzending van het verzoekschrift naar de Raad wordt in aanmerking genomen om te bepalen wanneer het beroep werd ingesteld.

Het op 7 april 2015 ingestelde beroep is tijdig.

In zoverre de door de verwerende partij opgeworpen “vraag” al als een exceptie kan worden aanzien, dient ze te worden verworpen.

VI. Onderzoek van de middelen in de zaak sub II

A. Eerste en tweede middel

Uiteenzetting van de middelen

14.1. In het eerste en het tweede middel wordt de schending aangevoerd van artikel 36, §§ 2 en 3, laatste lid van de gewone wet van 9 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ (hierna: GWHI), artikel 12, laatste lid, artikel 13, § 1 en artikel 56 van de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten ‘op het gebruik van de talen in bestuurszaken’ (hierna: de bestuurstaalwet), evenals van artikel 5, § 2, 2° en 3°, van het decreet van 3 maart 1976 ‘tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten’ (hierna: het monumentendecreet).

14.2. In zijn toelichting bij het eerste middel levert verzoeker kritiek op het feit dat het voorlopig beschermingsbesluit en de bijlagen in het Nederlands werden opgesteld terwijl hij “nooit nagelaten [heeft] aan de Vlaamse Overheid en aan de dienst Onroerend Erfgoed te verzoeken om zich opzichts hem te bedienen van de franse taal”.

Verzoeker licht toe dat hij inwoner is van de gemeente Voeren, een taalgrensgemeente opgesomd in artikel 8, eerste lid, 10°, van de bestuurstaalwet. Hij stelt reeds op 26 november 2012 ondubbelzinnig zijn taalkeuze aan de betrokken diensten te hebben laten kennen. Er was volgens verzoeker dan ook geen enkele reden om het besluit houdende voorlopige bescherming “en zijnde een overheidsbeslissing welke rechtstreeks eigendomsbeperkingen aan verzoekende partij oplegde” in de Nederlandse taal te stellen. Ook de motiveringsnota en de plangegevens werden ten onrechte uitsluitend in het Nederlands gesteld.

De “zogezegd ‘franstalige’ betekening” van het voorlopig beschermingsbesluit op 3 juli 2014 is volgens verzoeker nietig aangezien in dit

document nog steeds essentiële gegevens in de Nederlandse taal zijn gesteld en deze betekening verzoeker derhalve niet toeliet “om met zekerheid en correctheid de juridische gevolgen in te schatten (o.a. datumvermelding in het nederlands – kenmerk – auteur van de brief [...])”. Bovendien werden slechts twee van de vier bijlagen in het Frans meegedeeld. Ook de op 3 juli 2014 aan verzoeker betekende motiveringsnota werd ten dele in het Nederlands opgesteld.

Verzoeker verwijst naar artikel 12 van de bestuursstaalwet en het feit dat de verwerende partij perfect op de hoogte was van zijn taalkeuze. De verwerende partij, gehouden tot toepassing van artikel 36, §§ 1, 2 en 3, GWHI, heeft deze taalregelgeving genegeerd. Verzoeker stelt hierdoor de draagwijdte van de voorlopige bescherming nooit te hebben begrepen en niet in staat te zijn geweest om dienstig en pertinent voor zijn rechten op te komen en bezwaren en opmerkingen ten gronde te formuleren.

Verzoeker besluit dat de betekening van het voorlopig beschermingsbesluit op onwettige wijze heeft plaatsgevonden en dat deze onwettigheid begaan in de voorafgaande procedure op ontvankelijke wijze kan worden aangevoerd met het oog op de vernietiging van het latere besluit tot definitieve bescherming.

14.3. In zijn toelichting bij het tweede middel stelt verzoeker dat hoewel het organiseren van het openbaar onderzoek een substantiële vormvereiste is, het dossier ten gemeentehuize nooit in beide landstalen ter inzage werd gelegd, zodat hij niet op een nuttige en pertinente wijze de stukken van het dossier in de Franse taal kon raadplegen. Bijgevolg heeft verzoeker niet dienstig aan het openbaar onderzoek kunnen deelnemen. Het feit dat een betekening aan een eigenaar is voorgeschreven, berooft deze eigenaar in geen geval van het recht om binnen de perken van het door de gemeente georganiseerde openbaar onderzoek zijn bezwaren en opmerkingen te formuleren.

15. In de memorie van wederantwoord benadrukt verzoeker dat de toepassing van de taalwetgeving de openbare orde betreft zodat het feit of al dan niet schade werd opgelopen compleet irrelevant is.

16. In de laatste memorie werpt verzoeker op dat de vermelding in het Nederlands van de hoedanigheid van de ambtenaar welke gelast werd met de betekening van de bestreden rechtshandeling er de Raad van State toe moet brengen om op grond van artikel 58 van de bestuurstaalwet ambtshalve de nietigheid van die handeling vast te stellen.

Beoordeling

17. Het toentertijd geldende artikel 5, § 2, 3°, van het monumentendecreet stelt dat de ontwerpen van lijst bij ter post aangetekende brief aan de eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers worden betekend. Zij beschikken vervolgens over een termijn van dertig dagen om hun opmerkingen en bezwaren in te dienen.

18. Artikel 36, §§ 1, 2 en 3, GWHI bepaalt:

“§ 1. Behoudens de bepalingen van § 2, gebruiken :

1° de diensten van de Vlaamse [regering] het Nederlands als bestuurstaal;

[...]

§ 2. Met betrekking tot de gemeenten met een speciale taalregeling uit hun ambtsgebied, is op de in § 1 bedoelde diensten de taalregeling van toepassing die door de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken is opgelegd aan de plaatselijke diensten van die gemeenten, voor de berichten, mededelingen en formulieren die bestemd zijn voor het publiek, voor de betrekkingen met particulieren en voor het opstellen van akten, getuigschriften, verklaringen en vergunningen.

[...]

§ 3. [...]

De diensten worden derwijze georganiseerd dat, zonder enige moeite, kan worden voldaan aan de bepalingen van § 2.”

De artikelen 12, derde lid, 13, § 1 en 14, § 1, eerste lid, van de bestuurstaalwet luiden als volgt:

“Art. 12. [...]

In de taalgrensgemeenten wenden de diensten zich tot de particulieren in die van beide talen - het Nederlands of het Frans - waarvan de betrokkenen zich hebben bediend of het gebruik hebben gevraagd.

Art. 13. § 1. Iedere plaatselijke dienst, die in het Nederlandse, of in het Franse taalgebied gevestigd is, stelt de akten, die particulieren betreffen, in de taal van zijn gebied.

Iedere belanghebbende, die er de noodzaak van aantoon, kan zich kosteloos een gewaarmerkte vertaling in het Nederlands, in het Frans of in het Duits, naar gelang van het geval, laten uitreiken. Die vertaling heeft waarde van uitgifte of van gelijkluidend afschrift. De belanghebbende vraagt ze aan de gouverneur van de provincie van zijn woonplaats of, indien het een vertaling in het Duits geldt, aan de gouverneur van de provincie Luik.

In afwijking van het tweede lid, kan ieder belanghebbende in de gemeenten uit het Malmedyse en in de taalgrensgemeenten, zonder bijkomende onkosten en zonder verantwoording van zijn aanvraag, bij de dienst die de akte heeft opgemaakt een gewaarmerkte vertaling met waarde van uitgifte of van gelijkluidend afschrift verkrijgen :

a) in het Duits, wanneer de dienst gevestigd is in een gemeente uit het Malmedyse;

b) in het Nederlands of in het Frans, naar gelang van het geval, wanneer de dienst gevestigd is in de taalgrensgemeente.

[...]

Art. 14. § 1. Iedere plaatselijke dienst, die in het Nederlandse of in het Franse taalgebied gevestigd is, stelt de aan de particulieren uit te reiken getuigschriften, verklaringen, machtigingen en vergunningen in de taal van zijn gebied.”

19. Gelet op diens uitdrukkelijk verzoek daartoe was de verwerende partij er krachtens artikel 12, derde lid, van de bestuurstaalwet toe gehouden voor de betrekking met verzoeker het Frans te gebruiken.

20. Krachtens artikel 14, § 1, eerste lid, van de bestuurstaalwet diende het bestreden besluit in het Nederlands te worden gesteld. Het feit dat de verwerende partij – zoals de laatstgenoemde bepaling eist – het Nederlands als bestuurstaal heeft gebruikt bij het nemen van het bestreden besluit staat los van de taal die gebruikt is voor de betrekking tussen de verwerende partij en verzoeker.

21. Op 3 juli 2014 betekende de verwerende partij aan verzoeker, met een in het Frans gestelde begeleidende brief, de Franse vertaling van het voorlopige beschermingsbesluit en van de motiveringsnota.

Het feit dat op die begeleidende brief de datum evenals de hoedanigheid van de ondertekenaar in het Nederlands worden vermeld is te aanzien als een louter vormelijke misslag die het bestreden besluit niet vitieert.

Ook de omstandigheid dat de aan verzoeker betekende Franstalige versie van de motiveringsnota op bladzijde 9 nog een Nederlandse passage bevat, betreft duidelijk een louter vormelijke misslag die niet van aard is de aangevoerde bepalingen te schenden, nu deze passage wel degelijk in het Frans vertaald wordt en deze vertaling de Nederlandse passage in de nota voorafgaat.

22. Het moge dan juist zijn dat op 3 juli 2014 twee bijlagen, die reeds op 12 juni 2014 aan verzoeker waren betekend, te weten het plan waarop de betrokken kadastrale percelen rood zijn ingekleurd en de fotoreportage, niet opnieuw aan verzoeker werden betekend (randnrs. 5.2 en 6.2), toch kan uit dit enkele gegeven geen schending van de taalwetgeving blijken, al was het maar omdat gegevens zoals foto's en de op een kadastraal plan weergegeven perceelsgrenzen en perceelsnummers uit hun aard zelf even begrijpelijk zijn voor Nederlandstaligen en Franstaligen en zich niet lenen tot een vertaling.

23. Uit het voorgaande volgt dat verzoeker er niet in slaagt aan te tonen dat het voorlopige beschermingsbesluit hem op een ongeldige wijze zou zijn betekend. Door deze betekening is verzoeker in de gelegenheid gesteld om de stukken van het dossier in de Franse taal te raadplegen. In de in het Frans gestelde begeleidende brief bij deze betekening werd verzoeker uitdrukkelijk uitgenodigd om zijn opmerkingen en bezwaren in te dienen. Bijgevolg blijkt niet dat verzoeker, zoals hij in zijn verzoekschrift voorhoudt, "niet dienstig" aan het openbaar onderzoek heeft kunnen deelnemen.

24. Het eerste en het tweede middel worden verworpen.

C. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

25. In een derde middel voert verzoeker de schending aan van artikel 7 van het monumentendecreet.

Verzoeker stelt dat de verwijzing in het bestreden besluit naar een advies van de KCML van 4 september 2014 “onmogelijk en onjuist” is. Hij betwist dat de KCML gehoord zou geweest zijn. Hij voert ter ondersteuning hiervan aan dat “[b]ij de inzage en analyse van het dossier [...] nergens een advies ontmoet [werd] dat op 04 september 2014 zou gegeven geweest zijn”.

26. In de memorie van wederantwoord stelt verzoeker dat het feit dat de KCML op 4 september 2014 zou vergaderd hebben, irrelevant is, nu hij op zoek is naar het advies dat op deze datum zou zijn gegeven en dit advies niet terug te vinden is in het administratief dossier.

27. In de laatste memorie erkent verzoeker dat de KCML op 4 september 2014 vergaderd heeft, doch werd er volgens hem op deze datum geen advies uitgebracht. Verzoeker schrijft dat het feit dat er een advies werd aangehecht aan of geïncorporeerd in de bestreden beslissing geen belang heeft, daar “[e]ssentieel ten deze is of er een advies op 04 september 2014 werd uitgebracht of niet”.

Beoordeling

28. Stuk II, 8 van het administratief dossier betreft wel degelijk het advies van de KCML over de bescherming van het kasteel Ottegraven, zoals het werd verleend op 4 september 2014, en waarvan de conclusie luidt als volgt:

“Na overleg brengt de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen eenparig volgend gemotiveerd advies uit:

Na bespreking en rekening houdend met bovenstaande opmerkingen sluit de Koninklijke Commissie zich aan bij de conclusies, het gemotiveerde advies en de weerlegging en bespreking van de ingediende bezwaren en opmerkingen zoals voorgesteld door Onroerend Erfgoed.

De Koninklijke Commissie brengt een gunstig advies uit voor de bescherming als monument van het kasteel Ottegraven, gelegen Ottegraven 3-5-7 te 's-Gravenvoeren in Voeren, zoals aangeduid op plan.”

29. Het derde middel, dat feitelijke grondslag mist, wordt verworpen.

D. Vierde middel

Uiteenzetting van het middel

30. Een vierde middel wordt afgeleid uit de schending van artikel 5, § 2, 2°, van het monumentendecreet.

In het middel voert verzoeker aan dat het dossier van het voorlopig beschermingsbesluit op het gemeentehuis ter inzage heeft gelegen van 23 juni 2014 tot 22 juli 2014 en dat het college van burgemeester en schepenen op de laatstgenoemde datum reeds om 12u 's middags is overgegaan tot sluiting van het onderzoek. Op dat uur waren er evenwel geen volle dertig dagen verstreken, zodat de stukken van het dossier niet – zoals het monumentendecreet eist – dertig dagen ter inzage hebben gelegen. Verzoeker besluit dat een substantieel vormvoorschrift werd geschonden.

31. In de laatste memorie stelt verzoeker nog dat het voor hem “onmogelijk werd gemaakt” om bezwaren of opmerkingen bij het voorlopig beschermingsbesluit te formuleren.

Beoordeling

32. De schending van de modaliteiten inzake de organisatie van het openbaar onderzoek kunnen enkel worden ingeroepen door wie aantoonbaar dat hij door de betreffende schending is benadeeld.

33. Zoals hiervoor gesteld (randnr. 21) is op 3 juli 2014 het voorlopige beschermingsbesluit met bijlagen individueel aan verzoeker betekend. Door deze betekening is verzoeker in de gelegenheid gesteld om de stukken van het dossier in de Franse taal te raadplegen. In de in het Frans gestelde begeleidende brief bij deze betekening werd verzoeker uitdrukkelijk uitgenodigd om zijn opmerkingen en bezwaren binnen dertig dagen in te dienen.

Uit hetgeen verzoeker aanvoert blijkt dan ook geenszins dat hij benadeeld zou zijn door het enkele gegeven dat de stukken van het dossier in de namiddag van 22 juli 2014 niet op het gemeentehuis ter inzage zouden hebben gelegen.

34. Het vierde middel wordt verworpen.

E. Zesde middel

Uiteenzetting van het middel

35. Een zesde middel wordt afgeleid uit de schending van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ (hierna: de motiveringswet).

Meer bepaald voert verzoeker aan dat de bestreden beslissing “noch meer noch minder een gestandaardiseerde tekst [is] welke in duizend andere dossiers kan gebruikt worden doch geen enkele concrete redengeving ‘in rem’ inhoudt naar de onroerende en roerende goederen van [verzoeker]”. Volgens verzoeker is de beschrijving welke wordt gegeven in artikel 2 “de letterlijke

weergave en papegaaienwerk van hetgeen reeds 15 jaar geleden werd neergepend in een voorlopig rangschikkingsbesluit”. De bestreden beslissing bevat geen motieven die de bescherming “op een coherente wijze ondersteunen, onderbouwen en zouden kunnen rechtvaardigen in de context van 2014-2015”. Een loutere herhaling van hetgeen 15 jaar geleden werd geschreven, kan niet volstaan als motivering.

36. In de laatste memorie stelt verzoeker dat het bestreden besluit slechts een “omschrijving” van de goederen bevat, die niet als een afdoende motivering kan worden aanzien.

Beoordeling

37. Door louter te poneren dat de bescherming niet *in concreto* gemotiveerd wordt, zonder de onder randnummer 10 geciteerde motivering bij zijn betoog te betrekken, toont verzoeker niet aan dat de motivering niet afdoende zou zijn. Alleszins blijkt uit een eenvoudige lezing van de overwegingen van het bestreden besluit dat het niet gaat om een “gestandaardiseerde tekst”, zoals verzoeker voorhoudt, maar dat concreet wordt ingegaan op de aanwezige beschermingswaardige elementen.

Verder valt niet in te zien waarom de verwerende partij in het kader van een beschermingsbesluit niet zou mogen teruggrijpen naar de motivering die zij reeds hanteerde bij een eerder opgestarte beschermingsprocedure betreffende dezelfde onroerende goederen. Hieruit kan geen motiveringsgebrek worden afgeleid.

Uit hetgeen onder randnummer 10 is geciteerd en het daarbij horende fotodossier blijkt dat het bestreden besluit wel degelijk een motivering bevat die aangeeft dat, op het moment waarop dit besluit is genomen, omwille van de historische, architectuurhistorische en industrieel-archeologische waarde de bescherming van het kasteel van Ottegraven, met inbegrip van de percelen van

verzoeker, van algemeen belang is. Verzoeker slaagt er niet in de draagkracht van die motivering onderuit te halen.

38. Het zesde middel wordt verworpen.

F. Vijfde middel

Uiteenzetting van het middel

39. In een vijfde middel voert verzoeker de schending aan van “het algemeen rechtsbeginsel van rechtszekerheid en [...] van het vertrouwen- en rechtszekerheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur”.

Verzoeker stelt dat vorige eeuw reeds initiatieven werden genomen om een aantal van zijn onroerende goederen te rangschikken als monument, maar dat de verwerende partij vervolgens gedurende 15 jaar passief is gebleven. Volgens verzoeker heeft de verwerende partij door deze passiviteit ondubbelzinnig te kennen gegeven dat zijn onroerende goederen geen architectuurhistorische en industrieel-archeologische waarde hebben. Mocht dit wel zo zijn, dan zou de verwerende partij als een goede huisvader immers geen 15 jaar gewacht hebben om tot een nieuwe voorlopige bescherming over te gaan. Het getuigt van “arbitraire willekeur en onredelijkheid” om zonder enige aanwijsbare redenen of nieuw element plots opnieuw tot een voorlopige rangschikking over te gaan.

40.1. In zijn memorie van wederantwoord stelt verzoeker nog dat de bescherming van zijn eigendom dermate veel eigendomsbeperkingen, erfdienstbaarheden, lasten en overheidsinmenging inhoudt dat de genomen maatregel dient aanzien te worden als een straf in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De bestreden beslissing betreft volgens hem een disproportionele straf welke niet werd opgelegd binnen een redelijke termijn.

40.2. Verder haalt verzoeker in zijn memorie van wederantwoord aan dat uit de stukken blijkt dat de overheid zonder meer letterlijk overneemt en plagieert wat zij reeds 15 jaar geleden op papier zette, zonder evenwel enige redenen aan te wijzen waarom destijds de voorlopige rangschikking niet omgezet werd in een definitieve rangschikking. Het dossier vertoont geen enkele toegevoegde waarde om 15 jaar na een voorlopige rangschikking zonder enige nieuwe aanwijsbare redenen de zakelijke rechten van verzoeker aan te tasten.

41. In de laatste memorie voegt verzoeker nog toe dat de Raad van State bevoegd is om de redelijkheid van een nieuw initiatief tot rangschikking te beoordelen. Verzoeker is van mening dat “[g]een enkele overheid [...], in dezelfde omstandigheden [geplaatst] zijnde, 15 jaar een dossier [zou] laten liggen om dan een eigenaar te verschalken in zijn vertrouwen enerzijds en zijn verwachtingen aan redelijkheid anderzijds”.

Beoordeling

42. Het vertrouwensbeginsel moet vermijden dat een overheid rechtmatige verwachtingen schendt. Dit houdt in dat de burger moet kunnen vertrouwen op de vaste gedragslijn van die overheid of op toezeggingen of beloften die deze overheid in een concreet geval heeft gedaan.

Het feit dat een destijds opgestarte beschermingsprocedure niet werd beëindigd, mocht bij verzoeker niet de rechtmatige verwachting doen ontstaan dat zijn onroerende goederen nooit beschermd zouden worden.

De verwerende partij gaat niet de grenzen van de redelijkheid te buiten louter door na een eerdere, niet-voltooid procedure alsnog tot bescherming over te gaan. Het feit dat de verwerende partij zich ter zake zonder enige verdere verantwoording bedient van dezelfde overwegingen als bij een eerdere voorlopige bescherming, doet niet anders besluiten.

43. Het door artikel 23, derde lid, 4°, van de Grondwet gewaarborgde recht op de bescherming van een gezond leefmilieu omvat tevens het recht op een goede ordening van de ruimte, met inbegrip van de zorg voor erfgoed (Grondwettelijk Hof, nr. 132/2015 van 1 oktober 2015, overweging B.12.1). Krachtens deze grondwetsbepaling moeten de decreten die het laatstgenoemde recht waarborgen, zoals het monumentendecreet, rekening houden met “de overeenkomstige plichten” van de burger.

In het kader van de zorg voor het erfgoed legt het bestreden besluit, met toepassing van het monumentendecreet, een erfdienstbaarheid tot algemeen nut op aan het eigendom van verzoeker. Daargelaten de vraag of de onder randnummer 40.1 weergegeven argumentatie wegens zijn laattijdigheid niet onontvankelijk is, blijkt daaruit hoe dan ook niet waarom de vestiging van de voornoemde erfdienstbaarheid als een straf zou moeten worden aanzien.

44. Het vijfde middel wordt verworpen.

VI. Ontvankelijkheid van het beroep in de zaak sub I

45. Ten gevolge van het definitieve beschermingsbesluit, bestreden in de zaak *sub II*, kan hoe dan ook het voorlopige beschermingsbesluit, bestreden in de zaak *sub I*, geen rechtsgevolgen meer sorteren zodat verzoeker geen actueel belang meer heeft bij het beroep tot nietigverklaring ervan.

Het beroep in de zaak *sub I* is onontvankelijk.

BESLISSING

1. De zaken A. 213.577 en A. 215.507 worden gevoegd.

2. De Raad van State verworpt het beroep in beide zaken.

3. Verzoeker wordt in beide zaken verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op een rolrecht van 400 euro en op een rechtsplegingsvergoeding van 1400 euro die verschuldigd is aan de verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van veertien februari 2017, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Jan Clement,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silvan De Clercq,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silvan De Clercq

Johan Lust